

azóta is alig dicsekedhetett. A *kromolitográfiai (színes könyomás)* eljárásokra újonnan berendezett üzemek bekapcsolódása csak még fokozta könyomóiparunk munkaütemét s különösen történeti és családi mellképek irányában támasztott érdeklődést. A század derekán működő VIETORISZ ANTAL, GRIMM VINCE és SZERELMEY mesterek teljesítménye már a könyomásban rejlő lehetőségek határán mozgott, amidőn a szabadságharc bukását követő időszakban szinte megrekedt. A századvég közeledtével a művészek s a közönség érdeklődése lassan történelmi multunk felé fordul; ezzel az irányzattal azonban könyomóiparunk már nem tudott lépést tartani, mert „természeténél fogva sem felelt meg nagyobb kompozicionális feladatoknak“, — ahogy NAGY ZOLTÁN művének utolsó, a stílusfejlődés rajzát nyújtó fejezetében találóan állapítja meg (61. l.).

A dolgozatot a Pest-Budát ábrázoló kőrajzok jegyzéke, általános és szakirodalmi rész, végül lexikon egészíti ki, melybe a szerző hangyaszorgalommal hordta össze 182 könyomdász és kőrajzoló életrajzi adatait, műveinek jegyzékét s a vonatkozó irodalmat. Sajnálattal kell azonban megállapítanunk, hogy a kőrajzok formátumát és nagyságát csak elvétve itt-ott adja meg, ami erősen csökkenti a lexikon használhatóságát, mert tévedéseknek tesz ki mindenkiket, akinek a tengernyi művészietlen tömegárú között valami keresnivalója akad. Ettől a kis hiányosságtól eltekintve azonban a könyomás történetének ezen első összefoglaló előadására elmondhatjuk, hogy méltó magának a világszínvonalon álló magyar iparágnak hagyománydús multjához.

SUPKA ERVIN.

Az új Könyvek Könyve. — 173 író, művész, tudós vallomása olvasmányairól. — Összegyűjtötte és bevezetéssel ellátta KÖHALMI BÉLA. (Gergely R. kiadása. Budapest, 1937.) 398 l.

KÖHALMI BÉLA vállalkozása nem az első ilyen természetű munka irodalmunkban. Szintén az ő gondozásában már 1918-ban jelent meg egy azonos célkitűzésű kötet (Könyvek Könyve). A legelső ilyen mű azonban KÖHALMI első kiadványát is jóval megelőzte. GYALUI FARKASTÓL származik az ötlet, aki „Legkedvesebb könyveim“ címmel, 1903-ban bocsátotta ki az első magyar munkát, amelyben az akkori reprezentatív íróink ankerszerűen nyilatkoznak olvasmányaikról. A jelen gyűjtemény azonban minden előzőt felülmúl a megszólaltatott írók, művészek és tudósok nagy számával. „Az új könyvek könyve“ méltatása, tárgyánál fogva, irodalom-, műveltség- vagy ízléstörténeti szempontokat igényelne. Mi ezen a helyen nem terjeszkedhetünk ki ezekre a szempontokra, de a kötet végső konklúziója joggal érdekelheti a Magyar Könyvszemle olvasóját is. KÖHALMI ugyanis egy úgynevezett olvasmánystatisztikát csatol gyűjteményéhez. Ez az olvasmánystatisztika

tika betekintést nyújt arra, hogy mit olvastak és milyen művek voltak mai íróink, művészeink, tudósaink fejlődésére elhatározó befolyással.

Az anketon résztvevő 173 író, művész és tudós olvasmányai a nyilatkozatokban való megemlítések száma szerint a következő névsort adják. (KÓHALMI tanulságos statisztikájából közöljük a legtöbb megemlítéssel szereplő írók névsorát.) A statisztika élén ADY ENDRE szerepel, 68 megemlítéssel, utána TOLSZTOJ 58-cal, azután DOSZTOJEVSZKIJ 57, ARANY JÁNOS 54, GOETHE 47, SHAKESPEARE 43, BIBLIA, ANATOLE FRANCE, JÓKAI 39, BABITS MIHÁLY 36, THOMAS MANN 35, FLAUBERT 32, PETŐFI 30, DICKENS, MÓRICZ ZSIGMOND 26, VÖRÖSMARTY 25, HEINE, IBSEN 23, DANTE, NIETZSCHE, PLATO 22, BAUDELAIRE, ALDOUS HUXLEY, MADÁCH, SZABÓ DEZSŐ 21, S. FREUD, KOSZTOLÁNYI DEZSŐ, MIKSZÁTH, SCHOPENHAUER 20, KEMÉNY ZSIGMOND 19 említéssel.

TOLNAI GÁBOR.

Az 1935-ik év irodalomtörténeti munkássága. — Összeállította KOZOCSA SÁNDOR. — Budapest, 1936. Pallas-ny. 56 l. 8-r. Irodalomtörténeti Füzetek 58. sz.

KOZOCSA SÁNDORNAK az *Irodalomtörténeti Közleményekben* periodikusan megjelenő bibliográfiája, az idén negyedik alkalommal, különnyomatban is megjelenik. Az irodalomtörténeti kutatás számára nélkülözhetetlen füzeteiről ezeken a hasábokon már részletes bírálat jelent meg. Most csupán kiegészítésképpen jegyezzük fel, hogy Kozocsa minden évben igyekszik bibliográfiáját könnyebben kezelhetővé tenni. Különféle utalásokat tartalmaz s szűk terjedelmi keretei ellenére nemcsak a hazai hírlapokat és folyóiratokat dolgozza fel; találunk bibliográfiájában külföldön megjelent magyar vonatkozású tanulmányokra való hivatkozásokat is. Persze, ezen a területen még megközelítő teljességről sem lehet szó. Idei feldolgozásában mint érdemleges újítást megemlítjük, hogy repertóriuma legelején külön címszavak alatt összefoglalja a megszállott Felvidék, Délvidék és Erdély irodalmára vonatkozó cikkeket. Hasonlóan külön címszó alatt találjuk meg néhány, az év folyamán feltűnően sokat emlegetett kérdés irodalmának jegyzékét: mint például a Rákóczi-jubileum. Helyeselhető újításához csupán az a megjegyzésünk, hogy külön címszó alá erős kiválasztással, csak a feltétlenül ide kíváncszó kérdések veendőek fel. Semmiképpen sem tartozik ide az efféle címszó, mint: az Uj Idők negyven éve. Ilyen körülmények között ugyanis igen sok irodalmi jelenség kívánczik még ebbe a fejezetbe.

TOLNAI GÁBOR.